

36800 XVI Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2026

Nr. 200 Brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juni 2026

Van 18 t/m 23 mei 2026, vond in Genève de 79e World Health Assembly (WHA), de jaarvergadering van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), plaats.

Met deze brief informeert het kabinet de Kamer over de belangrijkste uitkomsten hiervan.

Algemeen

Dit jaar waren namens het Koninkrijk zowel Nederland, als Curaçao vertegenwoordigd. Minister Boekhoudt van Gezondheid, Milieu en Natuur (Curaçao), heeft namens het Koninkrijk de verklaring voor de plenaire vergadering uitgesproken. Daarin is aandacht gevraagd voor de noodzaak van een WHO die meerwaarde levert ten aanzien van gezondheidsweerbaarheid en -veiligheid. Daarbij is aangegeven dat het van belang is om in te zetten op veerkrachtige gezondheidssystemen, op multilaterale samenwerking met de WHO in een centrale rol en op een toekomstbestendige en adequaat gefinancierde mondiale gezondheidsarchitectuur. In de verklaring werd ook benadrukt dat zowel de huidige Ebola-uitbraak als de Hantavirus-uitbraak, het belang onderschrijven van de rol van de WHO en de noodzaak van samenwerking met haar lidstaten, om informatie uit te wisselen, risico's te bepalen en gezondheidsadviezen te delen.

Namens het kabinet heb ik tijdens de WHA ook een aantal bilaterale gesprekken met collega-ministers van Volksgezondheid gevoerd (onder andere met minister Gómez (Spanje), minister Padilha (Brazilië) en minister Nadda (India)). Ook was het Koninkrijk vertegenwoordigd bij side-events op het gebied van lokale en regionale productie van medische hulpmiddelen, klimaatverandering en gezondheid en mondiale gezondheidsfinanciering.

Opening door de DG WHO

Bij de opening van de WHA verwees Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, de Directeur-Generaal van de WHO, naar de uitbraak van het Ebolavirus in de Democratische Republiek Congo en Oeganda, als de meest complexe gezondheids crisis van de laatste tijd in onze onrustige wereld. Hij gaf aan dat deze uitbraak, en die van het Hantavirus in de afgelopen weken, hebben laten zien dat

internationale bedreigingen een internationale reactie vereisen. En dat ze laten zien waarom de wereld de Internationale Gezondheidsregelingen nodig heeft en waarom de WHO nodig is.

Verder gaf de DG van de WHO aan dat de WHO zelf een moeilijke periode heeft doorgemaakt als gevolg van plotselinge en drastische bezuinigingen, mede als gevolg van het vertrek van de Verenigde Staten uit de WHO. Hierdoor heeft de WHO op meerdere gebieden hervormingen doorgevoerd zoals een prioritering van het werkprogramma, een interne reorganisatie en inkrimping van het personeelsbestand.

WHA-agenda

De agenda van de WHA bevatte meer dan 45 - vooral technische - agendapunten. Voor Nederland waren het meest relevant:

Hervorming van de Mondiale Gezondheidsarchitectuur

De lidstaten hebben ingestemd met een tijdgebonden, door de WHO aangestuurd proces, om te komen tot een breed gedragen visie voor hervorming van de mondiale gezondheidsarchitectuur, zodat die duurzaam in staat is kernfuncties als infectieziektebeheersing, product-innovatie en de ontwikkeling van internationale standaarden op het gebied van gezondheid, te vervullen.

Dit proces zal lopen tot mei 2027. De DG van de WHO zal tijdens de volgende WHA rapporteren over de uitkomsten van dit proces, inclusief een routekaart voor implementatie van de aanbevelingen voor hervorming.

Zoals aangegeven in de brief namens het kabinet voor de inzet tijdens de WHA¹ is Nederland voorstander van een gedegen hervormingsproces en een centrale rol van de WHO hierbinnen.

Actieplan antimicrobiële resistentie (AMR)

¹ Kamerstukken II 2025/26, 36800 XVI, nr. 192.

Lidstaten hebben met consensus het Global Action Plan AMR aangenomen. Volgens de WHO blijft AMR één van de grootste mondiale uitdagingen op het gebied van gezondheid en ontwikkeling. Het actieplan biedt een kader voor gecoördineerde mondiale, regionale en nationale actie in het komende decennium. Lidstaten worden hierin onder meer opgeroepen om nationale actieplannen te ontwikkelen en te implementeren, om AMR zoveel mogelijk te voorkomen en tegen te gaan.

Bij dit agendapunt heeft Nederland in een nationaal statement aangegeven dat hierbij een goede samenwerking tussen landen, met ondersteuning door de WHO, van belang is. Daarnaast heeft Nederland aandacht gevraagd voor het feit dat AMR niet alleen een toekomstige bedreiging vormt, maar ook vandaag de dag al aanzienlijke gevolgen heeft voor de volksgezondheid en de economie, zowel wereldwijd als in Nederland. Nederland heeft daarom opgeroepen om AMR niet alleen te benaderen als een toekomstig risico, maar als een urgente uitdaging die nu om actie vraagt.

Pandemieverdrag

De WHO-lidstaten zijn overeengekomen om de onderhandelingen over de bijlage bij het Pandemieverdrag, met nog een jaar te verlengen - of korter indien mogelijk - om tot een goede afronding te komen. Begin mei werd al duidelijk dat er meer tijd nodig was om de belangrijke positie-verschillen tussen lidstaten, die vooral bestaan tussen het mondiale noorden en zuiden, te overbruggen. Hoewel er pogingen zijn gedaan in de afgelopen maanden, ook vanuit de EU, om die verschillen te overbruggen, kon de deadline van de WHA dit jaar, niet worden gehaald.

De belangrijkste meningsverschillen hebben betrekking op de mate waarin het *Pathogen Access and Benefit Sharing* systeem - dat in die bijlage wordt uitgewerkt - zal kunnen bijdragen aan versterking van capaciteiten voor pandemische paraatheid van met name ontwikkelingslanden, en de beschikbaarheid van medische tegenmaatregelen in noodsituaties. Tegelijk vroegen landen uit alle regio's tijdens de WHA aandacht voor recente uitbraken, zoals de ebola-variant in de Democratische Republiek Congo en Oeganda en de uitbraak van het hantavirus aan boord van het cruiseschip M/V Hondius, met gevolgen voor Noord- en Zuid-Amerika, Afrika, Europa en Azië.

Uitbraken die de kwetsbaarheden en wederzijdse afhankelijkheid van de wereld bij het bestrijden van epidemieën en pandemieën

onderstrepen en die de noodzaak voor een pandemieverdrag onderstrepen.

Overige onderwerpen

Oekraïne

Net als afgelopen jaren was de gezondheidssituatie in Oekraïne onderwerp van bespreking. Een besluit daarover, waarin de gezondheidseffecten van de oorlog worden aangekaart en de agressie van Rusland wordt veroordeeld, is aangenomen. Ook Nederland heeft dit besluit gesteund. Het amendement dat Rusland indiende om de behandeling van het onderliggende rapport niet op de WHA-agenda als apart item te laten terugkeren, werd niet aangenomen.

Palestijnse Gebieden

Dit jaar heeft de WHA wederom een besluit en een resolutie over het versterken van het gezondheidssysteem in de bezette Palestijnse Gebieden aangenomen.

Net als vorig jaar heeft Nederland vóór de resolutie over de gezondheidssituatie in Gaza gestemd en zich onthouden van stemming op het besluit.

In een stemverklaring lichtte Nederland toe dat het grote zorgen heeft over de humanitaire situatie, onder andere door de Israëlische herregistratieplicht voor internationale ngo's en aanvallen op hulpverleners, en de grootschalige verwoesting van gezondheidsfaciliteiten in Gaza. In de tekst van het besluit werd gerefereerd aan schendingen van het internationaal recht door Israël. Volgens Nederland moeten aanvallen op gezondheidsfaciliteiten gedegen en onafhankelijk worden onderzocht om vast te stellen of er sprake is van een schending van het internationaal recht. Nederland riep hiertoe op, en draagt hier actief aan bij onder andere via steun aan het bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten.

Bescherming gezondheidsfaciliteiten en -medewerkers

Naast dat Nederland in bovengenoemde stemverklaring zorgen heeft gedeeld over van aanvallen op gezondheidsfaciliteiten en -medewerkers en deze heeft veroordeeld, heeft Nederland in EU-verband tijdens het debat over het werk van de WHO in noodsituaties aangegeven dat dergelijke aanvallen onderzocht moeten worden en degenen die verantwoordelijk zijn voor dergelijke overtredingen ter verantwoording moeten worden geroepen.

Taiwan

Minister Boekhoudt heeft namens het Koninkrijk, conform de motie van het lid Van der Burg (VVD)², in de plenaire vergadering een verklaring uitgesproken waarin Taiwan wordt genoemd in de context van betekenisvolle deelname.

Jongerenvertegenwoordiging

Ten slotte meldt het kabinet graag dat er ook dit jaar weer een jongerenvertegenwoordiger deel uitmaakte van de Nederlandse delegatie. Gelukkig geldt dat voor steeds meer landen. Het is een goed signaal dat jongeren en (toekomstige) gezondheidsprofessionals actief bij het internationaal gezondheidsbeleid betrokken worden.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
S.T.M. Hermans

² Kamerstukken II 2024/25, 35 207, nr. 94.